

CZERWIEC 2025

WYGAŚNIĘCIE OBOWIĄZKU ALIMENTACYJNEGO I UCHYLENIE ALIMENTÓW

FUNDACJA TAURUS

CZEGO DOWIESZ SIĘ Z INFORMATORA:

- co to jest obowiązek alimentacyjny i kogo obciąża
- jakie są przesłanki wygaśnięcia obowiązku alimentacyjnego
- jak stwierdza się, że obowiązek alimentacyjny wygasł
- czy można uchylić alimenty z datą wsteczną

Czym jest obowiązek alimentacyjny i kogo może obciążać?

Obowiązek alimentacyjny to prawnie określony obowiązek dostarczania środków utrzymania, a w miarę potrzeby również środków wychowania, wynikający z relacji rodzinnych. Podstawą prawną są przepisy Kodeksu rodzinnego i opiekuńczego (dalej: k.r.o.), w szczególności art. 128–144¹ k.r.o.

Obowiązek ten może obciążać:

:

- rodziców wobec dzieci (art. 133 § 1 k.r.o.),
- dzieci wobec rodziców (art. 128 i 133 § 2 k.r.o.),
- rodzeństwo (art. 128 k.r.o.),
- dziadków wobec wnuków (gdy rodzice nie są w stanie świadczyć alimentów – art. 132 k.r.o.),
- byłych małżonków (na podstawie art. 60 k.r.o.).

Zakres obowiązku alimentacyjnego zależy od:

- usprawiedliwionych potrzeb uprawnionego,
- możliwości zarobkowych i majątkowych zobowiązanego.

Ustalanie obowiązku alimentacyjnego może nastąpić:

- na podstawie orzeczenia sądu (najczęściej),
- w drodze ugody zawartej przed mediatorem lub notariuszem.

Przesłanki wygaśnięcia obowiązku alimentacyjnego

Obowiązek alimentacyjny nie jest wieczny – wygasa, gdy ustaną przesłanki jego istnienia. Alimony mogą być obniżone albo całkowicie uchylone.

Rodzice wobec dziecka

Zgodnie z art. 133 § 1 i 3 k.r.o., rodzice nie są zobowiązani do alimentacji dziecka, które jest w stanie samodzielnie się utrzymać, chyba że szczególne okoliczności (np. niepełnosprawność) uzasadniają dalszy obowiązek.

Przykłady:

- Dziecko ukończyło studia i podjęło pracę zarobkową – obowiązek może ustać.
- Dziecko porzuciło edukację, nie podejmuje pracy z własnej winy – można wnioskować o uchylenie obowiązku alimentacyjnego.

Dziadkowie wobec wnuka

Obowiązek alimentacyjny dziadków ma charakter pomocniczy (art. 132 k.r.o.). Jeśli rodzice dziecka są w stanie zaspokoić jego potrzeby, obowiązek dziadków wygasa.

Małżonek wobec byłego małżonka

Na podstawie art. 60 k.r.o. obowiązek alimentacyjny wygasa:

- po 5 latach od rozvodu (gdy rozwiedziony małżonek nie został uznany za wyłącznie winnego),
- w razie zawarcia nowego małżeństwa przez uprawnionego,

Gdy poprawi się sytuacja materialna byłego małżonka lub pogorszy sytuacja zobowiązanego można wnieść do sądu pozew o obniżenie alimentów.

Jak stwierdzić, że obowiązek alimentacyjny wygasł?

O wygaśnięciu obowiązku alimentacyjnego decyduje sąd rodzinny. Pozew o uchylenie alimentów składa zobowiązany do ich płacenia.

Właściwy sąd:

Sądem właściwym do rozpoznania sprawy o uchylenie alimentów jest sąd rejonowy miejsca zamieszkania uprawnionego do alimentów.

Co należy przygotować:

- Pozew o uchylenie obowiązku alimentacyjnego,
- Odpis pozwu i załączników dla strony przeciwnej,
- Dowody (np. umowa o pracę dziecka, zaświadczenie o dochodach, dokumenty potwierdzające ukończenie edukacji przez uprawnionego do alimentów),
- Kopię wyroku zasądzającego alimenty.

Wymogi pozwu:

- Dane stron,
- Wskazanie sądu,
- Określenie żądania (np. „wnoszę o uchylenie obowiązku alimentacyjnego z dniem...”),
- Wnioski dowodowe,
- Uzasadnienie (dlaczego obowiązek wygasł).

Koszty sądowe:

W sprawie o uchylenie obowiązku alimentacyjnego opłata sądowa uzależniona jest od wartości przedmiotu sporu (WPS), czyli od łącznej wartości alimentów, których uchylenia się domagamy. Przy ustalaniu WPS w sprawach o świadczenia powtarzające się (takie jak alimenty) należy pomnożyć miesięczną kwotę świadczenia przez 12 miesięcy

*Obowiązek alimentacyjny
nie jest wieczny – wygasa,
gdy ustaną przesłanki jego
istnienia. Alimony mogą
być obniżone albo
całkowicie uchylone.*

(lub inną liczbę miesięcy, których dotyczy żądanie, jeśli jest to czas oznaczony wstecznie).

Przykład:

Jeśli alimenty wynoszą 800 zł miesięcznie i domagamy się ich uchylenia na przyszłość (bez daty wstecznej), WPS wynosi:

$$800 \text{ zł} \times 12 \text{ miesięcy} = 9\,600 \text{ zł}$$

Od tak obliczonej kwoty pobierana jest opłata stosunkowa – zgodnie z art. 13 ust. 1 ustawy o kosztach sądowych:

- do 500 zł – 30 zł,
- ponad 500 zł do 1 500 zł – 100 zł,
- ponad 1 500 zł do 4 000 zł – 200 zł,
- ponad 4 000 zł do 7 500 zł – 400 zł,
- ponad 7 500 zł do 10 000 zł – 500 zł,
- ponad 10 000 zł do 15 000 zł – 750 zł,
- ponad 15 000 zł do 20 000 zł – 1 000 zł,
- ponad 20 000 zł – 5% WPS, nie więcej niż 200 000 zł.

Uwaga: Jeśli strona nie jest w stanie ponieść opłaty, może złożyć wniosek o zwolnienie od kosztów sądowych (wraz z oświadczeniem majątkowym - druk dostępny na stronie Ministerstwa Sprawiedliwości).

Środki tymczasowe – zabezpieczenie i egzekucja

Wniosek o zabezpieczenie alimentów

W toku sprawy możliwe jest złożenie wniosku o zabezpieczenie – zarówno przez zobowiązanego (np. o zawieszenie obowiązku alimentacyjnego), jak i przez uprawnionego (np. o czasowe utrzymanie świadczenia). Sąd może np. ustalić niższą kwotę alimentów na czas procesu.

Zawieszenie egzekucji komorniczej

Jeśli alimenty są egzekwowane przez komornika, można złożyć wniosek o zawieszenie postępowania egzekucyjnego.

.Brak sądowego uchylenia alimentów:

Nawet jeśli dziecko stało się pełnoletnie i samodzielne to orzeczenie sądu zasądzające alimenty (lub ugoda zawarta w tej sprawie) nadal obowiązuje.

- Komornik musi egzekwować alimenty, nawet jeśli dziecko jest samodzielne – nie ocenia on, czy alimenty są zasadne. Dotyczy to przypadku, gdy uprawniony do alimentów nie wycofa wniosku egzekucyjnego.
- Tylko orzeczenie sądu uchylające obowiązek alimentacyjny powoduje jego wygaśnięcie.
- Niepodjęcie działań naraża zobowiązanego na narastanie zadłużenia alimentacyjnego i odsetek.

Możliwość uchylenia alimentów z datą wsteczną

Alimenty mogą zostać uchylone z datą wsteczną – czyli od momentu, w którym faktycznie obowiązek alimentacyjny powinien wygasnąć (np. od dnia podjęcia przez dziecko pracy lub ukończenia szkoły). Zazwyczaj uchylenie lub zmiana alimentów działa od momentu złożenia powództwa. Aby uchylenie obowiązku alimentacyjnego nastąpiło wstecz należy to wyraźnie zaznaczyć w składanym pozwie, a następnie wykazać zasadność tego żądania.

Sąd może rozważyć ustalenie daty skuteczności uchylenia alimentów z mocą wsteczną, jeśli strona udowodni, że okoliczności uzasadniające uchylenie alimentów zaistniały wcześniej, a osoba zobowiązana złożyła pozew w możliwie najwcześniejszym terminie (np. z powodu długiego procesu lub braku wiedzy o zmianach). Uchylenie alimentów z datą wsteczną jest możliwe, ale tylko w wyjątkowych, dobrze udokumentowanych przypadkach. Należy w toku sprawy udowodnić, że:

- osoba uprawniona do alimentów osiągnęła samodzielność dużo wcześniej, niż złożono pozew,
- osoba zobowiązana była pozbawiona możliwości zapłaty z powodu nieprawdziwych informacji lub zatajenia faktów przez stronę uprawnioną.

Jakie dowody mają znaczenie sprawie o uchylenie alimentów?

- Zaświadczenie o zatrudnieniu osoby uprawnionej do alimentów – w sytuacji, gdy osoba uprawniona do alimentów (np. pełnoletnie dziecko) podjęła pracę lub uzyskała dochody, zaświadczenie z pracy może stanowić dowód na to, że osoba ta jest w stanie sama się utrzymać.
- Zaświadczenie o zakończeniu edukacji – jeśli osoba uprawniona do alimentów ukończyła szkołę albo przerwała edukację, to ten dokument może stanowić podstawę do uchylenia obowiązku alimentacyjnego.
- Akt małżeństwa - odpis aktu małżeństwa potwierdzający zawarcie związku małżeńskiego przez osobę uprawnioną do alimentów.

Podsumowanie:

- Obowiązek alimentacyjny nie wygasa automatycznie – trzeba złożyć pozew o jego uchylenie.
- Egzekucja komornicza trwa, dopóki istnieje tytuł wykonawczy – komornik nie bada zasadności pobierania alimentów przez uprawnionego.
- Można uchylić alimenty z datą wsteczną, ale trzeba to dobrze udokumentować.
- W sprawie o uchylenie alimentów można zawnioskować o zabezpieczenie lub zawieszenie egzekucji.
- W każdej sprawie alimentacyjnej warto korzystać z pomocy adwokata lub radcy prawnego – prawidłowo zredagowany pozew i strategia procesowa zwiększają szanse na pozytywny wynik.

Nieodpłatna pomoc prawna, porady obywatelskie, bezpłatna mediacja

Masz pytania prawne lub potrzebujesz wsparcia obywatelskiego?
Skorzystaj z bezpłatnej pomocy!

Jak się zgłosić? ☎ Zadzwoń: 616 463 344 (poniedziałek–piątek, 7:30–20:00)
✉ Napisz: npp@um.poznan.pl

Zadanie jest finansowane ze środków budżetowych Miasta Poznania.